

Październik

Rok produkcji: 1928

Kraj: ZSRR

Reżyser: Sergiusz Eisenstein, Grigorij Aleksandrow

Scenariusz: John Rid, Grigorij Aleksandrow, Sergiusz Eisenstein

Operator: Włodzimierz Nielsen, Włodzimierz Popow, Edward Tisse

Muzyka: Edmund Mizel

Gatunek: Dramat, historia

Czas: 90min

Film był pierwszą próbą stworzenia na ekranie niezapomniany obraz Lenina. Reżyserzy Sergiusz Eisenstein i Grigorij Aleksandrow skupili się głównie na ruchu mas, a nie oddzielnych bohaterach. Było to zapotrzebowanie kielkującego socjalistycznego realizmu. Historyczno-rewolucyjny film został nakręcony na 10lecie Rewolucji Październikowej.

Ten film wszedł do historii dzięki sztuce i do sztuki dzięki historii. „Październik” przedstawia samodzielną przestrzeń wewnątrz której ciągle pojawiają się drgania między stylistyka kinematografa, jaka przedstawia Eisenstein i realnym obrazem przeszłości. Publiczność przestaje być tylko podekscytowanym widzem, staje się głównym bohaterem i reżyserem, stanowiącym losy ZSRR. Co więcej, nie tylko ocenia ciąg kadrów, ale sam staje się ich częścią i Eisenstein jest zmuszony ciągle porównywać przeszłość i terażniejszość. Historia nie powinna skreślać terażniejszości, wtedy widz ma możliwość być zarówno świadkiem jak i sędzią tych stosunków i połączeń, które wiążą terażniejszość i pełną entuzjazmu przeszłość. Należy zauważyć, że „Październik” jest filmem, który się porusza, żyje, nie puszcza swojego widza, jest budowany na jego oczach. „Październik” jest przypomnieniem o czasach rewolucji, która rozgrywa się w niepohamowanym stylu, prawdopodobnie wynikającym z tego, że sam proces kręcenia dawał ponowną możliwość przeżyć wydarzenia, rezultat których był z góry wiadomy. Eisensteinowska superprodukcja dążyła poprzez swoją organizację do konkurowania z realną rewolucją. Dzięki koncentracji sił i środków, precyzował i utwierdzał epicki charakter „Października”. Z lekkością dopuszcza historyczne nieściśności, aby zademonstrować, że jego celem jest nie Historia a Sztuka. Dlatego dominantą „Października” staje się nie realność wydarzeń, a ich metaforą. Rewolucja zmieniła czas i przestrzeń. W pewnym sensie można mówić, że „Październik” jest aktem rodzenia się świadomości tego, że naród sam stanowi bieg historii. Fakty w tym rewolucyjnym procesie to ludzie na wiecu, otrzymanie statusu rewolucjonisty to realność, która dzieje się na oczach widza w sali kinowej. „Październik” to historia, która stała się filmem, mającym współczesną formę i treść.

Film opowiada o początkach młodej radzieckiej republiki. Przypomina o przedwczesności Rewolucji, której ofiarami zostaną młodość, niewinność, niedojrzałość. Wszyscy aktorzy Rewolucji, ci którzy za nią umarli, i ci, którzy stali się tryumfatorami i świadkami wydarzeń, tak samo jak widzowie, są młodzi. Kонтrewolucjoniści, dręczyciele, przeciwnie, nie należą do teraźniejszości, są starzy, historyczni, bezsilni i sadystyczni. Historia zawsze jest związana z młodością i ruchem, to są siły wyznaczające jej bieg, czy będzie ona realna czy zmyślona. Właśnie dlatego „Październik” jest przepełniony mieszaniną historii i wymysłu (wymysł pozwala zawsze dopełnić realną historię, kiedy nie wystarcza faktów).

Paradoksalnie wiele dokumentalnych filmów o rosyjskiej rewolucji będzie zapożyczać kadry Eisensteina. Tak jakby prawda eisensteinowskiej sztuki zbudowała realność świata, który filmował. „Październik” można nazwać „filmem-oświeceniem”, w tym stopniu, w jakim dosięga on współuczestnictwa i współodczuwania widza. Jednakże „Październik” nie jest filmem o teorii historycznego rozwoju, to dzieło, którego estetyka wynosi ku ideologicznej retoryce. Najbardziej zdumiewa w „Październiku” to, że film jest na tyle ubogi w fakty (nie zapominając, że film pokazuje wydarzenia historyczne), że mimowolne niedowierzanie z jednej strony dąży do przedstawienia Historii w dogodniejszym świetle, a z drugiej uwalnia kinematografa, pozwalając mu lepiej wykorzystywać swoją sztukę. Jednocześnie film nie przestaje podkreślać ważność pisemnych dokumentów: transparentów, telegramów, dekretów, listów, przepustek, kawałków papieru, gazet.